

MONOGRAFIJE ČIKAŠKE ŠKOLE

Vesna Popovski

Institut za društvena istraživanja, Zagreb

SAŽETAK

U radu se analiziraju neke značajnije monografske studije autora čikaške sociološke škole. Prvo se ilustrira metodologija primijenjena u istraživanju W. I. Thomasa što je publicirano kao *The Unadjusted Girl* (1923), zatim studija E. H. Sutherlanda *The Professional Thief by the Professional Thief* (1937) kao i studija W. F. Whytea *Street Corner Society* iz 1943. godine.

Posljednja studija koja je prikazana u radu je studija H. S. Beckera *Outsiders* iz 1963. godine na primjeru na kojem autorica rada daje i pregled novijih strujanja s područja kvalitativne metodologije.

Od četiri monografije koje ću prikazati — tri su nastale u doba čikaške škole (1916—1945),¹ a četvrta u doba »oživljavanja« čikaške škole. Sve monografije bit će prikazane po istom principu — teorijskohipotetski okvir i tehnike prikupljanja podataka. Sve su to tehnike kvalitativne metodologije (sudjelujuće promatranje, intervju, case-study, prikupljanje ličnih, policijskih i sudskih dokumenata, statističkih podataka, historijskih spisa).

W. I. Thomas: *The Unadjusted Girl*

W. I. Thomas je najznačajniji predstavnik prve generacije čikaške škole. Njegova studija »*The Unadjusted Girl*« (1923), prva je iz bogate istraživačke tradicije čikaške škole. Koje su osnovne teorijske postavke te studije?

Jedan od ciljeva studije je razgraničiti normalno od nenormalnog ponašanja. Da bi razriješio problem Thomas želi prvo odgovoriti na pitanje: što je to ponašanje? »Možemo se približiti studiju ponašanja preko snaga koje potiču na akciju, tj. preko želja... Ljudske želje imaju vrlo raznolike konkretne forme, ali se mogu svrstavati unutar slijedeće opće klasifikacije: 1. želja za novim iskustvom, 2. želja za sigurnošću, 3. želja za simpatijom, 4. želja za afirmacijom.«² Pojedinaac, koji se nikada ne može potpuno razumijeti³,

¹ »Urban Sociology«, ed. E. W. Burgess and D. J. Bogue, The University of Chicago Press, str. 5—10.

² W. I. Thomas, »The Unadjusted Girl«, Harper Torchbooks, Harper and Row, 1967., str. 4.

³ Utjecaj Simmela. Pogledati članak »How is Society Possible?« u knjizi G. Simmel, »On Individuality and Social Forms«, The University of Chicago Press, 1971. str. 6—22.

»je temperamentom predisponiran prema određenoj klasi želja. Ali mi također znamo, što ću i ilustrirati, da na istraživanje želja jak utjecaj ima odobravanje kruga ljudi u kojem se pojedinac kreće kao i cjelokupna javnost.«⁴ Čak i onda kada slijedi svoje instinkte (a ljudsko biće je cijelog svog života pod utjecajem instinkta i socijalne okoline), pojedinac je u kontaktu s okolinom. Otuda M. Parenti zaključuje: »Ponašanje, kako je Thomas razumio taj pojam, su neprestani pokušaji ljudskog bića da se nagodi sa svojom okolinom.«⁵

U toku rada na monografiji Thomas uviđa da je previše pažnje poklonio analizi želja, a premalo analizi socijalnih institucija u kojima žive neprilagođeni pojedinci. »Prije svakog čina ponašanja, koji ima uzrok u pojedincu, postoji stupanj I promišljanja koji možemo nazvati: definicija situacije. Ne samo da konkretni činovi ovise o definiciji situacije, nego kompletna životna orijentacija i ličnost pojedinca slijede iz serije takvih definicija.«⁶ Izraz »situacija« Thomas ne shvaća isključivo u prostorno-vremenskom smislu, već prije svega misli na kulturu jednog društva. Pojedinac se rađa unutar određene kulture, prihvaća njezine vrednote ili Thomasovim riječima »definicije situacija od strane društva«, ali isto tako on sam daje svoju definiciju situacije i ponekad su te dvije definicije u sukobu. Pogledajmo opisani slučaj: »U slijedećem slučaju djevojka je kompletno izolirana i u vrlo kritičnoj situaciji, ali odolijeva iskušenju zahvaljujući sjećanjima. (35). To se dogodilo prije 14 godina. Živjela sam kratko u Americi i bila zdrava i lijepa 19-godišnja djevojka. Radila sam sedam mjeseci i zarađivala ogromnu sumu od 4 dolara. Ali uskoro su se izmijenile okolnosti i ja sam izgubila posao... Cijeli dan sam vukla svoje umorno tijelo od jednog do drugog mjesta, da bi navečer došla kući sva iscrpljena i bez nade za posao. Živjela sam s udovicom koja je bila siromašnija od mene jer se morala brinuti za nekoliko djece. Mogla sam spavati kod nje..., ali sam prestala kod nje jesti jer mi nije imala što ponuditi, a ja joj nisam mogla platiti... Ono što sam jela, dobila sam na slijedeći način: ušla sam u prodavaonicu voća i povrća dok svi kupci izađu, a tada bih prošaputala prodavaču da mi dozvoli uzeti jednu staru žemlju i malo haringe uz obećanje da ću platiti kada nađem posao... Iskušenje mi je šaputalo da tako lijepa i mlada djevojka kao ja ne treba čekati pošten posao... Jednom sam skoro izgubila kontrolu nad sobom..., ali sjećanje na moje roditelje, koji su bili religiozni i poštovani ljudi — ljubav prema njima — sačuvalo me od krivog koraka.«

Thomas smatra da pojedinac ne treba uvijek prihvatiti definiciju situacije od strane društva, jer društvo je, prije svega, utilitaristički orijentirano, ono teži za stabilnošću i očuvanjem postojećih vrednota i razvija se jedino zahvaljujući pojedincu. Prema tome, već se kod Thomasa javlja teza o bolesnom društvu i neprilagođenom ponašanju kao kvaliteti. Pogledajmo slijedeći slučaj: (37) »... Karijera moga muža, za koju sam se brinula u najljepšim godinama moga života je zadovoljavajuća; djeca su mi radost; ne mogu se poža-

4 Thomas, str. 39.

5 M. Parenti, »Introduction«, W. I. Thomas, »The Unadjusted Girl«, str. X.

6 Thomas, str. 42.

liti ni na naše materijalno stanje. Ali ja sam nezadovoljna sa sobom... Želim ići oko, vidjeti i čuti sve. Želim sudjelovati u svačemu: plesu, klizanju, sviranju klavira, pjevanju, ići u teatar, operu, na predavanja, zapravo kretati se u društvu... Moj sadašnji nemir prirodni je rezultat dugog perioda gladi i žeđi za nezadovoljenim željama na svakom području ljudskog iskustva. Strašno je izgubiti nešto što se nikada ne može povratiti... impuls da se dostignu stvari koje su propuštene.«

Vratimo se terminu »definicija situacije«. Poznato je da različiti ljudi različito definiraju istu situaciju. Thomas je taj problem razriješio u svom poznatom aksiomu: »Ako ljudi definiraju situacije kao realne, one su realne u svim svojim konzekvencama.« Thomas je, prema tome, okrenut pojedincu i njegovu tumačenju društva i vlastitog života. Otuda i »odanost« tehnicu prikupljanja osobnih dokumenata (biografija, pisama rođacima i prijateljima).

Thomasov pristup neprilagođenim pojedincima je socio-psihološki. U centru njegovog istraživanja je pojedinac i njegov pogled na vlastiti život i društvo. U skladu s takvim pristupom je i oslanjanje na osobne i sudske dokumente kao osnovnu tehniku prikupljanja podataka. Treba ponoviti da je Thomas u toku rada na studiji uvidio nedostatke svog pristupa, ali se oni nisu u studiji mogli ispraviti.

E. H. Sutherland: The Professional Thief by a Professional Thief

Ovu studiju pripremio je za izdavanje kriminolog, a napisao profesionalni lopov.

Profesionalni lopov je profesija čije su glavne karakteristike slijedeće: 1. regularni posao je krađa, čemu pojedinac posvećuje svu svoju energiju i lukavost 365 dana u godini, 2. svaki čin je pažljivo planiran, »Postoje mnoge točke gdje je krađa unosna, ali jedna grupa neće stalno biti tamo zbog opasnosti da će je žrtva od jučer prepoznati danas«⁷, 3. razvija posebne tehničke vještine i metode (npr. osjećaj za krađu: »Lopov je dobio nalog da ukrade određenu vrstu bunde... Kada je ušao u lift prepoznao je detektiva i odao joj je priznanje što je i ona prepoznala njega... Šetao je kroz nekoliko odjela prije no što je ušao u odjel krzna da vidi da li ga još slijedi. Kada se osjetio sigurnim vratio se u odjel krzna... Nakon što je vidio gdje je kaput koji je želio, ušao je jedan zaposleni i pozvao prodavača da dođe na telefon. U dućanu je bilo neuobičajeno da se zaposlene naziva... Ipak, prodavač je ostavio lopova samog u sobi... Lopovljevi osjećaj za krađu upozorio ga je da je prelagano i presumnjivo«¹¹, 4. profesija koja zahtijeva neprestano seljenje, premda svaki profesionalni lopov ima svoj grad-sjedište (»Većina grupa postaje poznata policiji da bi stalno bila u svom gradu. Rezultat je da u njemu osniva glavni ured, a radi u ili izvan grada.«)

»Ovim se karakteristikama mogu dodati još mnoge zajedničke stvari. To su: poznanstvo, srodnost po duši, suosjećanje, razumijevanje, dogovaranje, pravila, kodovi ponašanja i zajednički jezik.«

⁷ »The Professional Thief By a Professional Thief«, ed. E. H. Sutherland, Phoenix Books, The University of Chicago Press, 1965., str. 149, orig. 1937.

Prema tome, profesionalni lopovi čine grupu: 1. koja ima karakteristike koje posjeduju i druge grupe i koje same po sebi nisu patološke, 2. u koju se može ući samo kroz dva kanala: tutorstvo i selekciju, tj. uspjeh. Svaki profesionalni lopov uči zanat od starijeg kolege. Grupa ga prihvaća ako od prve dobro obavi posao.

Društvo na tu grupu gleda posve suprotno. Ono ju, kao i ostale grupe podzemlja, odbacuje jer njezin posao nije u skladu sa zakonom. Profesionalni lopovi nikada ne govore o zakonu. Izraz »zakon« ovdje se upotrebljava za općenito imenovanje »agenata pravde, policajaca, advokata, sudova i zatvora.« A svi se oni mogu potkupiti. »Kada je uhvaćen, lopov se pokušava nagoditi s policajcem bez odlaska u zatvor. To je lako ukoliko ne postoji dokaz protiv lopova. U teškim vremenima dolar ili čak piće bit će dovoljno.« »Dva su lopova bila uhapšena s mnoštvom robe koja je pripadala Smith, Brown and Company. Mito je otišlo direktno na sud uz dogovor da će svaki lopov biti kažnjen s 200 dolara kazne. Kada je sudac dosudio kaznu tužilac i policajac, koji nisu bili potplaćeni, povikali su: »Ovo nije slučaj za kaznu...« ... Sudac je odgovorio: »... Ako ih kaznim novčanom kaznom grad će profitirati za 400 dolara.«

Kao što ne govori o zakonu, tako profesionalni lopov ne govori ni o poštenju. »Lopov ne pokušava opravdati to što krade, ali ako bi htio on bi ukazao na činjenicu da lopovi nisu jedini nepošteni ljudi. Javnost se ne usteže kupovati ukradenu robu, jer je ona jeftinija, i praktično nikada ne obavještava policiju... Javnost zanima kupovina jeftinije robe, a ne učvršćivanje zakona.« To je jedno od rijetkih mjesta u knjizi, koje upućuje na zaključak da je društvo krivo za postojeću socijalnu patologiju, jer ono stavlja težište na osobne interese, a ne na zajedničke. Npr. »Kada je biznismen nepošten, onda se to opisuje kao »dobar posao«. Naš profesionalni lopov se pita: »Gdje se može povući linija?«. Odgovor na to pitanje ne zna, ali kaže da zna slijedeće: »On (profesionalni lopov) (op. V. P.), zna da je njegov život antisocijalan, on želi biti društveno biće. Stotine lopova ne vole svoj način života. Svaki lopov ima ambiciju da prestane krasti i počne raditi zakonom priznat posao.«

U čemu je značaj monografije?

1. Postavlja problem odnosa socijalne grupe i društva, prije svega onih socijalnih grupa koje su »izopćene« iz društva. Na te se grupe gleda kao na produkte samog društva, što je vidljivo iz karakteristika tih grupa, koje su zajedničke svim društvenim grupama i zajedničkih crta ličnosti članova grupa.

2. Knjigu je napisao profesionalni lopov. Urednik (po struci kriminolog) je tekst dao na čitanje još četvorici profesionalnih lopova i dvojici bivših detektiva, a s nekolicinom lopova i policajaca je razgovarao o knjizi. Njihove primjedbe uzete su u obzir. Treba svakako reći i da je profesionalni lopov »bio plaćen niskom tjednom zaradom iz fonda Social Science Research Committee of the University of Chicago.« Prema tome, Sutherland je profesionalnog lopova stimulirao (zaradom) da napiše rad. Da bi izbjegao negativne utjecaje subjektivnosti tekst je dao na čitanje i kolegama profesionalnog lopova i policajcima, ljudima čiji je posao učvršćivanje zakona.

W. F. Whyte: Street Corner Society

W. F. White ovako predstavlja svoju studiju nakon završetka rada na njoj: »'Društvo sa ugla ulice' govori o posebnim ljudima, situacijama i događajima. Želio sam pisati o Corneville. Uvidio sam da ne mogu pisati o Corneville, a da ne odbacim većinu podataka koje sam skupio o pojedincima i grupama. Trebalo mi je dosta vremena da uvidim da mogu bolje objasniti Corneville kroz priče o tim pojedincima i grupama, nego što bih mogao na bilo koji drugi način.«

Umjesto proučavanja općenitih karakteristika klasa, gledao sam Doca, Chicka, Tony Catalda, Georga Ravella i druge. Umjesto da radim na slici horizontalnog i vertikalnog presjeka zajednice u određenoj vremenskoj točki, bavio sam se vremenskim sekvencama interpersonalnih događaja.

Iako nisam mogao obuhvatiti cijeli Corneville, gradio sam strukturu i funkcioniranje zajednice kroz intenzivno proučavanje nekih njezinih dijelova — u akciji. Povezivao sam dijelove kroz promatranje događaja između grupa i između grupa i članova širih institucionalnih struktura (politika i organizirani kriminal). Težio sam izgraditi sociologiju koja se temelji na promatranju interpersonalnih događaja. To je, po meni, glavno metodološko i teorijsko značenje 'Društva s ugla ulice.'⁸

Do ovih zaključaka White je došao na kraju svog terenskog rada organiziranog za potrebe rada na prvoj studiji. A kakav je bio početak? »Počeo sam s nejasnom idejom da želim proučavati slam. Moj izbor je počivao na neznanstvenim temeljima: Cornerville je najbolje odgovorio mojoj slici o tome kakav slam treba biti. Stvorio sam sliku tro ili peterokatnice što zajedno zbijeni propadaju... Zasiurno Cornerville je imao jednu karakteristiku koja ga je preporučavala, a temeljila se na objektivnim podacima. Imao je više ljudi na četvornom metru nego i jedan drugi dio grada. Ako je slam značio prenatrpanost, onda je on to sigurno bio.«

Što je trebalo biti predmet istraživanja u Cornevilleu?

»Mislio sam za sebe da sam ekonomist i prirodno je da sam smatrao da trebam proučavati stvari o kojima sam slušao na predavanjima, kao npr. ekonomija stanovanja u slamu.« U skladu s tako određenim predmetom obratio se agencijama koje se bave stvarima oko stanovanja i s njihovim preporukama kucao ljudima na vrata. Ubrzo je uvidio da to nije način da se upozna sa slamom. Ljudi su bili sumnjičavi i u skladu s tim i zatvoreni. Neposredni kontakti na ulici ili hotelu nisu se mogli ostvariti. Tek kroz poznanstvo s vođom jedne ulične klape (preko socijalnog radnika) upoznaje se s ljudima Cornevillea, pošto im je predstavljen kao Docov (vođa klape) prijatelj. Postavši članom Docove klape uviđa važnost klapa u društvenoj strukturi Cornevillea. Zato odlučuje da podatke ne sakuplja po pojedinim problemima, već po klapama. Izvori podataka su mu slijedeći: sudjelujuće promatranje, novine (»Siguran sam da bih trebao puno više pažnje pokloniti »Morning Telegraphu« i drugim novinama o trkama da mi moje znanje o base-

⁸ W. F. White, »Street Corner Society«, The University of Chicago Press, 1969., (orig. 1943).

ballu nije osiguravalo da ću se moći uključiti u razgovor na uglu ulice«), policijski i sudski dokumenti i statistički podaci.

Kroz život u klapi, ponajviše kroz promjene koje su se u njoj događale, upoznao je njenu strukturu kao i način njezinog formiranja. »Dnevne aktivnosti mladića s ugla determinirale su relativnu poziciju članova i locirali odgovornost i obaveze unutar grupe. Oni sude o kvaliteti čovjeka u skladu s njegovim ličnim odnosima.« Takav tip klapa — mladići koji su rano prekinuli školu i rade ili su nezaposleni — nastaje još u ranom djetinjstvu »kada življenje u blizini omogućava prve prilike za socijalne kontakte«. Vrlo često se klape održe do sredine dvadesetih ili čak tridesetih godina. Doc to ovako objašnjava: »Mladići iz ovoga susjedstva ne znaju što da rade ukoliko odu 300 m odavde. To je istina, Bill. Oni dolaze kući s posla, stoje na uglu, idu kući jesti, vraćaju se na ugao, idu na predstavu, ponovo dolaze na ugao. Ako nisu na uglu, dečki će sigurno znati gdje su. Većina njih vezana je za svoj ugao. Rijetko se događa da mladić promijeni svoj ugao.« Svaka klapa je hijerarhijski organizirana i odlučnu ulogu igra u njoj vođa. Kako se postaje vođa? »Nutsy je bio vođa naše klape. Ja sam bio njegov poručnik. On je bio veći od mene i prebio me nekoliko puta prije no što sam ja prebio njega. Kada sam ga prebio rekao sam dečkima što da rade. Oni su me slušali. Ako nisu ja sam ih prebio. Prebio sam svakog dečka u svojoj klapi.« Ostaje se vođom ne samo preko tučnjave već i nametanjem onih aktivnosti u kojima je vođa dobar. Tako on čuva svoju poziciju, dok se drugi članovi međusobno bore za prestiž. »U zimu i proljeće 1937—38. kuglanje je bilo najznačajnija društvena aktivnost the Nortons (Docova klapa, prim. V. P.). Subotom navečer igrali su se mečevi između klika i individualni mečevi, koji su bili vrhunac tjedna. Tokom cijelog tjedna dečki su diskutirali o onome što se dogodilo prošle subote i što će se dogoditi slijedeće subote. Igra je bila predmet stalnih analiza i kritike. Zato je postojala jaka veza između kuglanja pojedinca i njegove pozicije u grupi.« Vođa je osim toga poznat i izvan svoje klape za razliku od ostalih članova i upravo zato može ispuniti jednu od najvažnijih funkcija koju vođa ima — povezivanje s drugim klapama toga područja. »Jedne večeri u oktobru, 1937. godine, Doc je najavio kuglanje protiv Italian Community Cluba, koji je za članove imao gimnazijalce i koji je imao svoje sastanke svaka dva tjedna u Centru za socijalni rad Norton Street. Klub je osnovan kao organizacija obrazovanih i superiornijih ljudi, premda je Doc bio član, a Angelo, Lou i Fred iz Nortonove klape su, po sugestiji Doca, glasali.«

Kroz članstvo u Docovoj klapi White uviđa važnost klapa koje se okupljaju po drugim principima, kao Italian Community Club, a ubrzo i važnost političara i organiziranih kriminalaca. Uviđa da je za strukturu Cornevillea važna podjela na »male ljude« i »velike zvjerke« jer su oni centri moći oko kojih se okupljaju ostali članovi zajednice. Život stanovnika Cornevillea ovisi o njima. »Velike zvjerke« White je upoznao zahvaljujući činjenici koju je u početku terenskog rada doživljavao kao prepreku: on je bio mladić s Harvarda, a ne iz Cornevillea.

Značaj monografije izrečen je u slijedeća dva zaključka: »Prije svega, proučavanje je trajalo dugo. Trebalo mi je dosta vremena zato što su pojedini

dijelovi studije ovisili o obiteljskim odnosima s ljudima i situacijama. Dalje, naučio sam da mogu razumjeti grupu samo kroz njezinu promjenu u vremenu... Obiteljstvo je rodilo neke bazične ideje ove knjige. One su se rađale zahvaljujući tome što sam: gledao, slušao, radio i osjećao.» White upozorava da ne treba uvijek imati do kraja razrađen teorijskohipotetski okvir jer i on ima svoje nedostatke — istraživač nije dovoljno otvoren prema problemu koji istražuje.

U toku rada na studiji White je uočio nekoliko pravila za koja smatra da su značajna za ovaj tip istraživanja:

- a) znati naći pravu vezu za ulaz i sredinu, kao i znati se predstaviti toj sredini;
- b) prihvatiti vrijednosni sistem sredine koju istražuje, barem kroz ponašanje;
- c) nikada se ne poistovjetiti sa sredinom;
- d) naučiti kada, gdje i što pitati;
- e) ne voditi intervju (barem ne u nekim sredinama);
- f) prihvatiti i sudjelovati u svakidašnjim aktivnostima.

H. S. Becker: Outsiders

H. Becker je uz H. Blumera najpoznatiji predstavnik struje koja se pedesetih godina u doba dominacije kvantitativne metodologije zalaže za reafirmaciju kvalitativne metodologije. Najpoznatija Beckerova studija na tom tragu je »Outsiders«. Studija se bavi temom devijantnosti koja je i u samoj čikaškoj školi najviše zaokupljala pažnju istraživača.

Becker smatra da su znanstvenici-istraživači u krivu kada problemu devijantnosti:

1. prilaze sa statističke točke gledišta — devijantno je sve ono što se razlikuje od prosjeka;
2. identificiraju ga s bolešću;
3. identificiraju ga kao simptome socijalne dezorganizacije;
4. devijantnost je nepoštovanje pravila grupe.

»Ovaj zadnji pogled najbliži je mome, ali pada na dvosmislenosti koja se javlja prilikom odlučivanja koja pravila trebaju biti mjerilo da bi se neko ponašanje prosudilo kao devijantno. Sociološki pogled o kome sam upravo govorio definira devijantnost kao kršenje dogovorenih pravila. Zatim se pita tko krši pravilo i traže se faktori u njegovoj ličnosti i životnim situacijama koje mogu uzrokovati kršenje. Ovim se pretpostavlja da oni koji su prekršili pravilo čine homogenu kategoriju, zato što su počinili isti devijantni akt. Takva pretpostavka ignorira centralnu činjenicu devijantnosti: nju kreira društvo. Mislim da socijalne grupe kreiraju devijantnost postavljajući pravila, čije kršenje stvara devijantnost i primjenjujući ta pravila na određene ljude označujući ih — oni koji su izvan (autsajderi)«. ⁹ Pravila su rezul-

⁹ H. S. Becker, »Outsiders«, The Free Press, 1963., str. 8—9.

tat političke i ekonomske moći »specifične društvene grupe«. »Ovdje će biti dovoljno reći da ljudi silom nameću pravila, primjenjujući ih protiv volje ili bez pristanka drugih.«

Jedna od grupa koju Becker istražuje su pušači marihuane. Nezadovoljan je psihološkim pristupom tom problemu jer se temelji na: 1. naslijeđenim psihološkim crtama, koje se u praksi ne mogu dokazati da postoje, 2. ne mogu objasniti odnos pojedinca spram droge kroz vrijeme. Smatra da se treba obrnuti psihološki model i od ponašanja krenuti k motivu. »Upotrebom fraze »pušim zbog zadovoljstva« želim naglasiti neprinudni i povremeni karakter ponašanja.« Becker smatra da ta fraza ne zahtijeva dulja objašnjenja. Ona je po sebi razumljiva. »Radeći studiju upotrebljavao sam metodu analitičke indukcije. Nastojao sam da dođem do općeg iskaza sekvence promjene u individualnom stavu i iskustvu koje se uvijek javlja kada pojedinac želi i može upotrebljavati marihuanu za zadovoljstvo i nikada se ne pojavljuje kada pojedinac ne želi upotrebljavati marihuanu za zadovoljstvo.«

Intervjuirajući pušače marihuane Becker je uvidio da svoje istraživanje treba podijeliti u tri sekvence:

1. Učenje tehnike — nitko ne može »pušiti zbog zadovoljstva« ukoliko ne nauči tehniku. Onaj koji prvi put puši nikada se neće osjećati visoko (high);

2. Učenje kako da se opaze efekti — »Nisam se osjećao visoko prvi put. Mislim da je nisam držao dovoljno dugo. Vjerojatno sam dopustio da izađe van, znaš, malo si preplašen. Drugi put nisam bio siguran i on (osoba sa kojom sam zajedno pušio) mi je rekao kada sam ga pitao za simptome ili nešto kako bi znao, znaš. Tada mi je rekao da sjednem na stolicu. Sjeo sam — mislim da je to bila barska stolica — i on je rekao: »Pusti da ti noge vise.«, i kada sam ponovo stao na noge bile su jako hladne, znaš. Počeo sam osjećati, znaš. To je bilo prvi put. I onda poslije tjedan dana, nešto lijepo slično tome, bio sam »on«.«

3. Učenje uživanja efekata — prvi efekti nisu nikada ugodni i zato svi oni koji nastave pušiti marihuanu redefiniraju osjećaj ugođe: »(Prvo iskustvo ovog čovjeka bilo je vrlo neugodno.) Poslije prvog puta nisam pušio sigurno, rekao bih, deset mjeseci ili godinu dana... To nije bila stvar morala, to je bilo zbog toga što sam se prepao što sam se osjećao tako visoko. Ja nisam želio kroz sve to ponovo proći, moja reakcija je bila: »Ako je to ono što zovu visoko (high), ne sviđa mi se.« Moji prijatelji su ponovo počeli i ja sam počeo s njima. Više nisam imao početne reakcije. (Zajedno s prijateljima on je našao zadovoljstvo u efektima droge i eventualno postao stalni pušač.)«

Najznačajniji doprinos ove studije je problematiziranje odnosa devijantne grupe i društva (kao i kod »Professional Thief«). Dok u Sutherlandovoj studiji profesionalni lopov ukazuje da bi se društvo, također, trebalo okriviti jer potiče individualne, a zanemaruje zajedničke interese, dotle Becker smatra da je društvo isključivi krivac za postojanje devijantnog ponašanja. Iza »društva« se kriju »specifične društvene grupe« koje posjeduju političku i ekonomsku moć.

Treba upozoriti na Beckerov sekvencioni model. On smatra da se ponašanje u pojedinim vremenskim sekvencama mijenja, tako da svaka sekvenca

zahtijeva posebnu analizu i objašnjenje prije svega varijabla koje u tom trenutku na nju djeluju. Zato on smatra da multivarijantna analiza nije dobra jer pretpostavlja da sve varijable koje proizvode jednu pojavu djeluju simultano.

* * *

Prikaz ovih četiriju studija ukazat će samo na osnovne karakteristike kvalitativne metodologije u okvirima tzv. čikaške sociološke studije. Za čitaoce koje su prikazi zainteresirali ostaje nam samo da ih uputimo na samostalno proučavanje ovih kao i ostalih djela čikaške sociološke škole.

Vesna Popovski
Monographs of the Chicago School

SUMMARY

In the article an analysis of the main monographic studies of the Chicago School is carried out. Firstly the author illustrates the methodology which was used in Thomas' *The Unadjusted Girl* (1923) then the Sutherland's *The Professional Thief* (1937), and finally the Whyte's *Street Corner Society* (1943).

The article ends with the illustration of the qualitative methodology implemented in Becker's *Outsiders* from the 1963 as well as with the survey of the newer tendencies between the proponents of qualitative methodology.

Translated by
O. Čaldarović